

Kompletterande undersökning av risk för betydande miljöpåverkan och avgränsningssamråd. Detaljplan för del av Stenbrottet 2:1 m.fl., Nunasvaara etapp 1, Kiruna kommun

Bakgrund

Genomförandet av det så kallade MKB-direktivet i svensk lagstiftning har förtydligats genom ändringar i plan- och bygglagstiftningen. I plan- och bygglagstiftningen har det bland annat införts en lista med projekt, så kallade MKB-projekt.

Lagändringar om genomförande av MKB-direktivet trädde i kraft den 2 augusti 2021 och ska tillämpas även för ärenden om detaljplaner som har påbörjats före ikraftträdande.

Regeringen har beslutat att ge länsstyrelsen i uppdrag att ta fram ett förslag till detaljplan för att möjliggöra gruvindustri vid grafitfyndigheten Nunasvaara. Länsstyrelsen har bedömt som lämpligt att dela upp detaljplanarbetet i två etapper, Nunasvaara etapp 1 och Nunasvaara etapp 2. Denna komplettering avser detaljplan för Nunasvaara södra och görs med anledning av att tidigare bedömning om planens miljöpåverkan beslutades före ändringarna i lagstiftningen.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen bedömer att detaljplanen utgör ett MKB-projekt. Detaljplanens miljökonsekvensbeskrivning behöver därför kompletteras för att utöver kraven i 6 kap. 11, 12 och 16 §§ miljöbalken (strategisk miljökonsekvensbeskrivning) även uppfylla kraven i 6 kap. 35 § 1-7, 36, 37 och 43 §§ (specifik miljöbedömning).

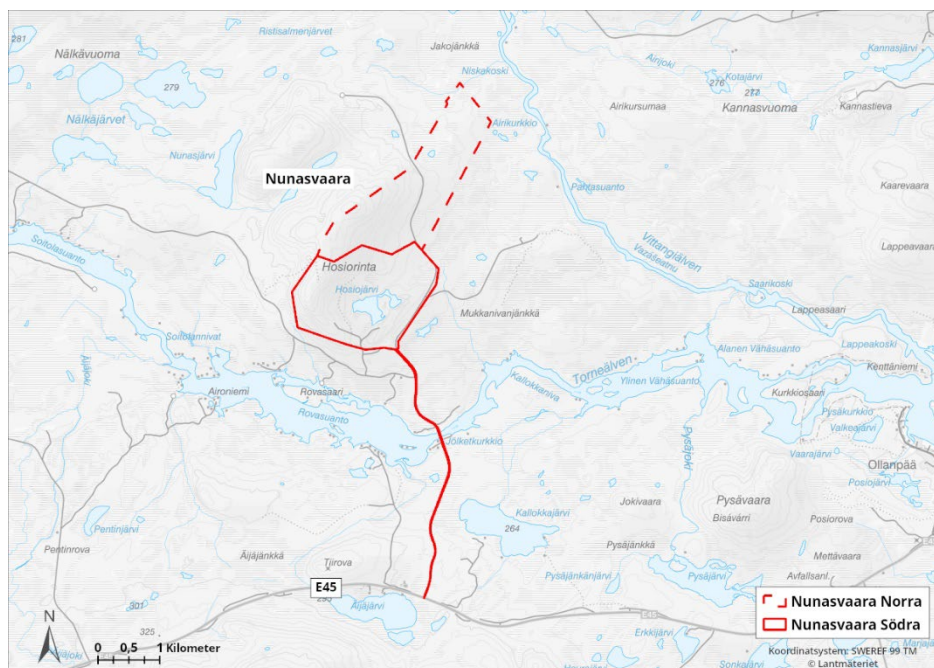
Miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och detaljeringsgrad behöver kompletteras och justeras utifrån nedanstående rubriker och frågor:

- Innehållsmässig avgränsning

- Verksamhetens eller åtgärdens utmärkande egenskaper
- Verksamhetens lokalisering
- De möjliga miljöeffekternas typ och utmärkande egenskaper
- Geografiska avgränsning
 - Utredningsområde avgränsas till område som illustreras i figur 1.
- Tidsmässig avgränsning
 - Samma tidsmässiga avgränsning som ursprungliga miljöbedömningen gäller.

Bedömning och avgränsning

Uppgifter om planförslaget	
Titel:	Detaljplan för del Stenbrottet 2:1 m.fl. Nunasvaara etapp 1, Kiruna kommun
Uppdrag	Regeringsbeslut LI 2025/01211
Påbörjat	Oktober 2020
Planförfarande	Utökad förfarande
Befintliga förhållanden	Planområdet består i huvudsak av naturmark och del av Nunasvaaravägen fram till E45. Området saknar detaljplan.
Planförslaget	Syftet med detaljplanen är att möjliggöra för gruvindustri och skapa möjligheter för transporter till och från planerat gruvområde.

Figur 1. Planområdets geografiska avgränsning redovisas med heldragen röd linje

Regler för undersökning

Reglerna om undersökning finns i plan- och bygglagen femte kapitel och miljöbalkens sjätte kapitel.

I arbetet med att ta fram ett program eller ett planförslag ska undersökas om planens genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan enligt 5 kap. 11, 11 a §. Undersökningen ska ske på det sätt som anges i 6 kap. 6 § miljöbalken och föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till den bestämmelsen.

MKB-projekt

Om förslaget till detaljplan innebär att planområdet får tas i anspråk för att anlägga vissa åtgärder, så kallade MKB-projekt, så ska undersökningen omfatta ytterligare aspekter i bedömningen om planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan. MKB-projekt innebär att planområdet får tas i anspråk för att anlägga:

- ett industriområde,
- ett köpcentrum, en parkeringsanläggning eller något annat stadsbyggnadsprojekt,
- en skidbacke, skidlift eller linbana med tillhörande anläggningar,
- en hamn för fritidsbåtar,
- ett hotellkomplex eller en fritidsby med tillhörande anläggningar, utanför sammanhållen bebyggelse,
- en campingplats,
- en nöjespark,
- en djurpark,
- en spårväg, eller
- en tunnelbana.

I dessa fall ska undersökningen även ta hänsyn till:

- verksamhetens eller åtgärdens utmärkande egenskaper,
- verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, och
- de möjliga miljöeffekternas typ och utmärkande egenskaper.

Planförslagets syfte är att möjliggöra för gruvindustri och bedöms avse ett MKB-projekt med betydande miljöpåverkan enligt kriterier för specifik miljöbedömning. Bedömning av om genomförandet av planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan kompletteras därför med checklista enligt miljöbedömningsförfordningen 10 § 1-3 och 11-13 §§

Checklista med bedömningskriterier i miljöbedömningsförfordningen (2017:966) 10 § 1-3 och 11-13 §§

1.- Verksamhetens eller åtgärdens utmärkande egenskaper

I tabell nedan besvaras frågor utifrån detaljplanens utmärkande egenskaper enligt 10 § och 11 § Miljöbedömningsförfordningen

<i>Påverkan med hänsyn till</i>	<i>Ja/Nej/Kanske</i>	<i>Motivering</i>
<i>verksamhetens eller åtgärdens omfattning och utformning,</i>	<i>Ja</i>	Planområdet utgörs av naturmark, myrmark och Hosiojärvi. Planens genomförande innebär avverkning av skogsområde, markarbete, uppförande av byggnader, ökad hårdjordyta samt uppförande av tillhörande till gruvindustrins komplementfunktioner och infrastruktur såsom vägar, anläggningar för vattenhantering, dike, upplag av material med mera. Planerade verksamhet innebär även att trafik på Nunasvaaravägen kommer att öka med tungtrafik till och från verksamhetsområde samt transporter av farligt gods.
<i>hur verksamheten eller åtgärden bidrar till kumulativa miljöeffekter tillsammans med andra verksamheter som bedrivs, som har fått ett tillstånd eller som har anmälts och får påbörjas,</i>	<i>Ja</i>	Planläggning av området utgör första etapp i arbetet med att planlägga grafitfyndigheten Nunasvaara för gruvindustriändamål. Detaljplanens kumulativa effekter på riksintressen rennärning, kommunikationer, totalförsvaret, friluftsliv och naturvård samt påverkan på Natura 2000 behöver beskrivas och redogöras med planerade gruvverksamheten norr om planområde, befintliga gruvor i kommunen samt stadsomvandling i beaktande. Detaljplanen bedöms medföra negativ omgivningspåverkan med avseende på buller, ökad trafik, damning från sprängningar och krossning. Detaljplanens genomförande innebär att stora delar av befintlig naturmark omvandlas till hårdgjorda ytor, vilket bidrar till större dagvattenflöden och ökad mängd föroreningar i avvattningen. Planerade verksamhetens påverkan på MKN – Vatten behöver utredas och redogöras.

		Ändrade förhållanden i vattenmängder och vattenkvalitet kan påverka de för Natura 2000- området utpekade naturtyperna och arterna. Planområdets industriverksamhet skulle även potentiellt kunna innebära en kumulativ effekt tillsammans med andra verksamheter som påverkar Torneälven.
<i>verksamhetens eller åtgärdens användning av mark, jord, vatten, biologisk mångfald, andra naturtillgångar och fysisk miljö i övrigt,</i>	<i>Ja</i>	Planens genomförande innebär att oexploaterat område tas i anspråk för gruvverksamhet. Detaljplanens påverkan på mark, jord, vatten, biologisk mångfald, andra naturtillgångar eller fysisk miljö i övrigt i någon större utsträckning behöver utredas för att fastställa om planen innebär en betydande miljöpåverkan ur detta avseende.
<i>det avfall och andra förväntade restprodukter som verksamheten eller åtgärden ger upphov till,</i>	<i>Ja</i>	Detaljplanen avser pröva förutsättningar för en verksamhet som genererar avfall och restprodukter av potentiell hälso- och miljöfarlig karaktär. Planområdets lämplighet för planerade användning ur hälso- och miljöperspektiv ska utredas och redovisas i miljökonsekvensbeskrivning.
<i>föroreningar och störningar från verksamheten eller åtgärden,</i>	<i>Kanske</i>	<p>Detaljplanen avser pröva förutsättningar för en störande verksamhet. Planområdets lämplighet för planerade användning behöver prövas ur buller och vibrationer, hög trafikallsträng samt damnings vid sprängning och krossnings perspektiv. Dessa frågor behöver utredas och redovisas särskilt i detaljplanens miljökonsekvensbeskrivning.</p> <p>Detaljplanen tillåter en verksamhet med viss risk för föroreningar så som lakning av metaller, spill från malm och avfall och föroreningar från fordon. Dessa miljöeffekter är direkt kopplade till verksamheten och prövas verksamhetens miljötillstånd.</p> <p>Detaljplanen innebär att del av naturmark kommer att hårdgöras vilket innebär att mängden föroreningar i dagvattenflöden ökar.</p>
<i>sannolikheten för allvarliga olyckor och risker för människors hälsa.</i>	<i>Kanske</i>	Detaljplanen möjliggör för gruvindustri. Risk för utsläpp av kemikalier samt brand och explosionsrisk finns. Nunasvaaravägen kommer at planläggas som allmänplats. Risk för olyckor kopplat till transporter av farligt gods och annan trafik behöver utredas och belysas i planarbetet.

		Planområdet ligger uppströms den kommunala dricksvattentäkten i Vittangi. Planens påverkan behöver klargöras.
2. Verksamhetens lokalisering		
<i>I tabell nedan besvaras frågor utifrån detaljplanens lokalisering enligt 10 § och 12 § Miljöbedömningsförordningen.</i>		
<i>Påverkans grad med hänsyn till</i>	<i>Ja/Nej/Kanske</i>	<i>Motivering</i>
<i>pågående eller tillåten markanvändning,</i>	<i>Ja</i>	Planområdet utgörs av utpekad område för "strategiskt markreservat för gruvbrytning", "friluftsliv, rennärning, enstaka fritidshus, skogsbruk", "område för fritidsbebyggelse", samt "område för rörligt friluftsliv, rennärning, skogsbruk" i Kiruna kommuns översiktsplan från 2018. Planläggning av området är delvis förenligt med kommunens översiktsplan och saknar detaljplan sedan tidigare. Planläggning av området innebär att ett oexploaterat naturmarkområde samt del av Nunasvaaravägen planläggs för gruvindustri och allmänplats respektive. Inom planområde finns även sjön Hosiojärvi samt två höjder, Nunasvaara och Hosiorinta. Området är idag delvis påverkat av skogsbruk samt gruvprospektering. Den planerade verksamheten kommer att påverka friluftsliv, rennärning, skogsbruk och befintlig närliggande bebyggelse. Påverkan behöver utredas och beskrivas.
<i>de naturresurser som finns i det område som kan antas bli påverkat och deras relativa förekomst, tillgänglighet, kvalitet och förnyelseförmåga i området</i>	<i>Ja</i>	Förekomst av särskild skyddsvärda naturvärden inom planområde eller dess närliggande område behöver utredas och redogöras. Förekomst av övriga naturresurser behöver utredas och klargöras under planarbetet.
<i>naturresursernas, naturmiljöns och kulturmiljöns tålighet i det område som kan antas bli påverkat, med särskild uppmärksamhet på påverkan som avser a) ett stort opåverkat område, b) en våtmark, ett strandområde eller en älvmyrning, c) ett kustområde eller en marin miljö d) ett bergs- eller skogsområde,</i>	<i>Ja</i>	Planområdet utgörs av skogsmark, myrmark, samt del av Nunasvaaravägen. Planområdet är kuperad och omfattar höjder Nunasvaara och Hosiorinta som höjer sig 50-100 meter över omgivningen. Planområdet omfattar även sjön Hosiojärvi och en mindre del av Torneälven Nunasvaaravägen behöver byggas om för att klara trafiken från planerade verksamheten. Nunasvaaravägen kommer att påverka naturområde för friluftsliv, rennärning, men även opåverkad våtmark, strandområde. Påverkan behöver utredas och

<p>e) ett betydelsefullt kulturlandskap, f) ett tätbefolkat område, g) en nationalpark, ett naturreservat, ett kulturresevat eller ett annat område som är skyddat enligt 7 kap. miljöbalken, h) ett område eller en byggnad som skyddas enligt 2-4 kap. kulturmiljölagen (1988:950), förordningen (2013:558) om statliga byggnadsminnen med mera eller plan- och bygglagen (2010:900), i) ett sådant område som är upptaget på världsarvslistan i enlighet med Unescos konvention av den 16 november 1972 om skydd för världens kultur- och naturarv, eller j) ett område där miljö kvalitetsnormer inte följs eller riskerar att inte kunna följas.</p>		<p>beskrivas. Nunasvaaravägens påverkan behöver utredas och beskrivas.</p> <p>Planområdets recipient är Torneälven. Torneälvens ekologiska status är klassat som god och den kemiska statusen som uppnår ej god på grund av överskridna halter av bromerad difenyleter samt kvicksilver och kvicksilverföreningar.</p> <p>Planens påverkan på vattenförekomsten Torneälven och övrigt vatten behöver beskrivas i miljökonsekvensbeskrivning.</p> <p>Planens påverkan på skyddade och/eller rödlistade terrestra och akvatiska arter behöver utredas och konsekvensbeskrivas. Planens genomförande medför långsiktig påverkan på det lokala landskapet.</p>
<p>3. De möjliga miljöeffekternas typ och utmärkande egenskaper I tabell nedan besvaras frågor utifrån miljöeffekternas typ och utmärkande egenskaper enligt 10 § och 13 § Miljöbedömningsförordningen.</p>		
<p>Påverkansgrad med hänsyn till</p>	<p>Ja/Nej/Kanske</p>	<p>Motivering</p>
<p>effekternas storlek, utbredning, karaktär, intensitet och komplexitet,</p>	<p>Ja</p>	<p>Negativa miljöeffekter kan påverka exempelvis skyddsvärda djur- och växtarter. Planens omfattning och störningar till omgivningen bedöms medföra risk för betydande miljöpåverkan</p>
<p>sannolikheten för att effekterna uppkommer, hur de uppkommer, vilken varaktighet eller frekvens de har och hur reversibla de är</p>	<p>Ja</p>	<p>Detaljplanens miljöeffekter bedöms vara varaktiga och frekventa till följd av verksamhetens bestående karaktär.</p>
<p>hur gränsöverskridande effekterna är</p>	<p>Nej</p>	<p>Effekterna bedöms inte påverka annat land</p>
<p>effekternas kumulativa verkan tillsammans med effekterna av andra verksamheter som bedrivs, som har fått ett tillstånd eller som har anmälts och får påbörjas</p>	<p>Ja</p>	<p>Kumulativa effekter kan uppstå för miljöeffekterna till följd av den omfattande exploateringen detaljplanen medger samt effekter från den planerade gruvverksamheten norr om planområde samt pågående stadsomvandling.</p>

		Det finns flera befintliga gruvverksamheter i Kommunen. Ytterligare en gruva kan komma ge kumulativ påverkan på pågående markanvändning, till ex. rennäring.
<i>möjligheten att begränsa effekterna på ett effektivt sätt.</i>	Kanske	Vissa miljöeffekter kan vara möjliga att begränsa medan andra kan vara svåra att begränsa på ett effektivt sätt. Åtgärder som kan begränsa effekterna behöver utredas och beskrivas i MKB:n

Komplettering till avgränsning av MKB

Länsstyrelsen sammanvägda bedömning är att detaljplanen utgör ett MKB-projekt med betydande miljöpåverkan enligt kriterier för specifik miljöbedömning. Detaljplanens miljökonsekvensbeskrivning behöver därför kompletteras för att utöver kraven i 6 kap. 11, 12 och 16 §§ miljöbalken (strategisk miljökonsekvensbeskrivning) även uppfylla kraven i 6 kap. 35 § 1-7, 36, 37 och 43 §§ (specifik miljöbedömning).

Miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och detaljeringsgrad behöver kompletteras och justeras utifrån nedanstående rubriker och frågor:

Innehållsmässig avgränsning

Verksamheten eller åtgärdens utmärkande egenskaper

Detaljplanen möjliggör exploatering av naturområde för gruvindustri. Detaljplanen skapar förutsättningar för en störande verksamhet som kräver miljötillstånd. Den planerade verksamheten kan antas medföra risk för betydande miljöpåverkan både som enskild exploatering samt ur det kumulativa perspektivet med hänsyn till planerade gruvan norr om planområdet samt befintlig gruvverksamhet i kommunen.

Följande frågor behöver utredas och redovisas särskilt i planens miljökonsekvensbeskrivning.

- Påverkan av utökade trafikmängder på Nunasvaaravägen på rennäringens bedrivande.
- Risk med farligt gods transporter på Nunasvaaravägen

- Detaljplanens påverkan på vattenförekomsten Torneälven och på andra vatten
- Påverkan på mark, jord, vatten och naturtillgångar, Områden som skyddas av Natura 2000 bestämmelser
- Risk för förorening av mark och vatten. Detaljplanens genomförande innebär att stora delar av befintlig naturmark omvandlas till hårdgjorda ytor, vilket bidrar till större dagvattenflöden och ökad mängd föroreningar i avvattningen. Planerade verksamhetens påverkan på MKN – Vatten behöver utredas och redogöras.

Verksamheten eller åtgärdens lokalisering

Planområdet utgörs av utpekad område för "strategiskt markreservat för gruvbrytning", "friluftsliv, rennäring, enstaka fritidshus, skogsbruk", "område för fritidsbebyggelse", samt "område för rörligt friluftsliv, rennäring, skogsbruk" i Kiruna kommuns översiktsplan från 2018.

Planläggning av området är delvis förenligt med Kiruna kommun översiktsplanen från 2018 och saknar detaljplan sedan tidigare.

Planens genomförande innebär att tidigare oexploaterat område som utgörs av naturmark samt en del Nunasvaaravägen planläggs för gruvindustri. Planområde och dess närliggande område kan innehålla särskild skyddsvärda naturvärden. Planen kan innebära negativ påverkan på relativt opåverkade vatten i området. Planens påverkan på skyddade och/eller rödlistade terrestra och akvatiska arter behöver utredas och konsekvensbeskrivas.

Torneälven skyddas av Natura 2000 bestämmelser. Planområdets recipient är Torneälven som är en beslutad vattenförekomst. Torneälvens ekologiska status klassas som god och den kemiska statusen uppnår ej god status på grund av överskridna halter av bromerad difenyleter samt kvicksilver och kvicksilverföreningar.

Ändrade förhållanden i vattenmängder och vattenkvalitet kan påverka de för Natura 2000- området utpekade naturtyperna och arterna. Planområdets industriverksamhet skulle även potentiellt kunna innebära en kumulativ effekt tillsammans med andra verksamheter som påverkar älven.

Till följd av verksamhetens lokalisering kan recipient Torneälven komma att påverkas av ökade flöden/föroreningsmängder från

planerad verksamhet. Detaljplanens påverkan på vattenförekomsten Torneälven och övrigt vatten samt eventuella mildrande åtgärder behöver beskrivas i miljökonsekvensbeskrivning.

De möjliga miljöeffekternas typ och utmärkande egenskaper

Verksamheten bedöms kunna innebära miljöeffekter i form av utökad trafikalstring, transporter av farligt gods samt ianspråktagande av naturmark. Miljöeffekterna bedöms vara av en långsiktig varaktighet och frekvent karaktär då störningar uppkommer under gruvan drift och inte bara under anläggande av verksamheten. Miljöeffekterna kan potentiellt påverka omgivningen även ur ett kumulativt perspektiv till följd av planerade exploateringen norr om planområdet, andra befintliga gruvverksamheter och stadsomvandling.

Geografisk avgränsning

Utredningsområde avgränsas planområde för Nunasvaara södra. Detaljplan för Nunasvaara södra omfattar område där bolaget redan har beviljats miljötillstånd, närliggande område söder och väster av den tillståndsprövade område samt vägområdet fram till E45 (del av Nunasvaaravägen). Miljökonsekvensbeskrivningen avgränsas utifrån planområdets geografiska avgränsning, figur 1, och dess förväntade influensområde.

Tidsmässiga avgränsning

Utredningens tidsmässiga avgränsning är samma som den ursprungliga miljöbedömningen.

Miljökonsekvensbeskrivningens kortsiktiga avgränsning är ca 25 år vilket motsvarar tiden då området utgör aktiv gruvverksamhet. Den långsiktiga avgränsningen är tio till trettio år efter avslutad gruvdrift.

Samråd

Samråd har genomförts med Kiruna kommun. Kommunen delar Länsstyrelsens bedömning.